

Fauna - gady

W Polsce występuje 9 gatunków gadów. Pomimo tego, że gady są zwierzętami w pełni przystosowanymi do życia na lądzie, niektóre z nich wybierają życie w pobliżu wody lub w samej wodzie. Przedstaw poniżej sylwetki gadów, które możesz spotkać podczas wędrowania.

Zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*)

Samce osiągają długość 1 m, samice około 1,5 m, maksymalnie do 2 m. Strona grzbietowa jest szrozielona lub brązowozielonkawa, niektóre z osobników z 4-6 rzędami czarnych plam. Strona brzuszna jest żółtawobiała, mniej lub więcej cętkowana lub czarna. Za okolicą skroniową głowy występują dwie żółtawe plamy.

Zamieszkuje w pobliżu wody, jak również na obrzeżach lasów, na łąkach oraz w bliskim sąsiedztwie człowieka. Dochodzi do wysokości 2300m n.p.n. Dobrze pływa, a nawet nurkuje. Jest aktywny w dzień. Zdobycz połyka najczęściej na żywo, przytrzymując ją splotami ciała i ostrymi zębami. Przy próbach wzięcia do ręki głośno syczy i próbuje atakować dłoń. Zimuje gromadnie od końca września do kwietnia. Po pierwszej wiosennej wylince przystępuje do godów. Jaja są składane od czerwca do sierpnia. Ich ilość może nawet przekroczyć 50 sztuk. Może również odbywać gody po raz drugi jesienią. W tym wypadku samica zimuje z jajami.

Jego naturalnym środowiskiem są wielkie jeziora, dzikie podmokłe łąki, gdzie żyje dużo żab, które są jego głównym pożywieniem. Bardzo trudno go wypatrzeć w takim miejscu - na tym wczesnowiosennym zdjęciu naprawdę chwilę trzeba się go naszukać.

Zaskroniec doskonale pływa. Wędkarze, kajakarze, żeglarze widują go nawet na środku ogromnych mazurskich jezior. Również pływa w rzekach - nie ma specjalnych upodobań co do rodzaju wody.

ŻÓŁW BŁOTNY (*Emys orbicularis*)

Jedyny gatunek żółwia występujący w Polsce. Może żyć nawet ponad 120 lat. Wielkość jego pancerza dochodzi do 20 cm. Żółwia błotnego można pomylić z innymi gatunkami żółwi, które zbiegły z hodowli; może tak się zdarzyć zwłaszcza w pobliżu dużych miast. Samice dojrzałość osiągają dopiero w wieku około 10 lat, wówczas składają około 15 jaj do wykopanych w pobliżu

wody jam.

Gdy żółwie spotkają człowieka, starają się uciec do wody, jeśli to niemożliwe - chowają się do skorupy. Żyją w płytkich zbiornikach wodnych o silnie zarośniętych brzegach; zdarza się, że nie przeszkadza im bliskie sąsiedztwo ludzkich domów. Żółw błotny jest drapieżnikiem. Żywi się głównie drobnymi zwierzętami wodnymi: owadami, kijankami, rzadko rybami. Najłatwiej można go zauważyć, gdy wygrzewa się w słońcu na brzegu zbiornika wodnego. Zimuje zagrzebany w mule. Zagrożeniem dla żółwi jest osuszanie stawów i bagien.

Jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*)

Jaszczurka żyworodna, ma budowę delikatną, ciało lekko walcowate, pyszczek niewielki, ogon grubo i jak gdyby nieproporcjonalny w stosunku do reszty ciała. Długość u nas dorosłych osobników nie przekracza zwykle 14 cm. Skuski pokrywające grzbiet są drobne, lecz nie ziarniste. Tarczki głowowe wyraźne, a czerep skroniowa głowowa, w przeciwieństwie do innych naszych jaszczurek, pokryta jest nie tarczami, lecz drobnymi uszczkami.

Jaszczurka żyworodna jest znacznie mniej ciepłolubna od innych jaszczurek. Na nią stosowna silnego unika, ale za to w górach, tak samo jak na dalekiej północy, wykorzystuje krótkie chwile dla wygrzewania się w jego promieniach. W górach najliczniej występuje w piśmie dolnego regla, chociaż spotyka się jej kolonie również w kosodrzewinie. Przestraszona kryje się w naturalnych kryjówekach, pod korą drzew, wśród korzeni i kamieni, a nawet znane są przypadki szukania schronienia na dnie płytkich zbiorników wodnych, co jest wśród jaszczurkowatych zjawiskiem wyjątkowym. Jaszczurka żyworodna ma wielu wrogów. Między innymi pada ona ofiarą młodych, a nawet większych żmiek.

Żmija zygzakowata (*Vipera berus*)

Żmija zygzakowata jest jedynym jadowitym wężem żyjącym w Polsce. Górna szczęka żmii zygzakowatej jest zupełnie zredukowana i służy do osadzania zębów jadowych. Zęby jadowe mają kanaliki, przez które jad dostaje się do ciała ofiary. Ciało sprawia wrażenie ociężałego, jednak to tylko pozory, potrafi atakować błyskawicznie. Głowa płaska, szeroka, sercowata, bardzo wyraźnie odgraniczona od reszty ciała.

Ulubionym środowiskiem żmii są polanki lub przecinki w podmokłych lasach oraz stosy kamieni na pograniczu pól i lasów w okolicach górzystych. Ze snu zimowego budzi się żmija w marcu. Jest gatunkiem jajożyworodnym. Młode w chwili składania jaj rozrywają ich osłonki i wyglądają od razu jak pomniejszone, ale wierne kopie rodziców. Żmija nasza jest wprawdzie zwierzęciem nocnym, poluje jednak również chętnie i w ciągu dnia. W upalne dni lubi się ona godzinami wygrzewać w promieniach słońca. Poluje prawie wyłącznie na drobne ssaki - rzadziej na jaszczurki i żaby. Ofiarę swoją uśmierca działaniem jadu i dopiero wtedy ją połyka.

Jad żmii charakteryzuje się silnym działaniem miejscowym (opuchlizna, ból) oraz działa porażająco na organizm (system trawienny, oddechowy itp.). Wrodzona ostrożność tego węża oraz paniczny strach przed człowiekiem powoduje, że o ile ma taką możliwość, zawsze "schodzi" mu z drogi. Ponieważ jest to zwierze stosunkowo powolne - w przypadku zaskoczenia - jad pozostaje jej jedyną bronią.

Dla człowieka jad żmii może być również niebezpieczny, ale tragiczne wypadki zdarzają zupełnie wyjątkowo. Przypadki pokąsania są spowodowane na ogół nieostrożnością lub brawurą człowieka. Jad może być śmiertelny dla człowieka, a jedyną skuteczną odtrutką w przypadku ukąszenia jest zastosowanie surowicy przeciwjadowej. Jeśli więc zostaniemy ukąszeni natychmiast udajmy się do lekarza.

2023-08-25 12:38:23